

معرفی کتاب خارجی

تبلیغات مسیحی و عصر روشنگری

• علی قنبری

■ تبلیغات مسیحی و عصر روشنگری

■ ویراستار برین استنلی

■ شرکت انتشاراتی ویلیام ب. اِردمنز، کمبریج، انگلستان

- Christian Missions and the Enlightenment
- Edited by: Brain Stanley
- William B. Eerdmans Publishing Company
- Grand Rapids, Michigan / Cambridge u.k.
2001

مسیحیت از ادیان جهانی و تبلیغی - تبشیری است. بنیانگذار این دین پیروان خود را به تبلیغ دین خود در سرتاسر جهان فراخوانده و به آنان یادآور شده است که باید در اطراف زمین پراکنده شوند و پیام او را به تمام افراد برسانند. مبنای نقلی اصلی مسیحیان برای تبلیغات دینی همین سخن عیسی (ع) است.

از همان نخست تبلیغات مسیحیت آغاز شد. رسولان (دوازده حواری) نخستین مبلغان مسیحیت در دوره نخستین بودند. اما پیش از آنکه این تبلیغات گسترش روزافزون بگیرد و سرزمین مجاور مسیحیان نخستین را فرا بگیرد فردی از یهود به مسیحیت وارد شد که ابتدا اسمش شائول بود و پس از ایمان آوردن به مسیحیت به پولس (Saint Paul)

معروف شد. در واقع باید پولس را بنیانگذار تبلیغات مسیحیت بدانیم، زیرا وقتی میان او و حواریان اختلاف پیش آمد آنان بر این امر توافق کردند که پولس مأمور تبلیغات ۷ امت مسیحیت برای امت‌های غیرمختون باشد و حواریان مأمور تبلیغات برای امت‌های مختون. طبیعی بود که این امر به نفع پولس تمام شود زیرا امت‌های مختون محدود بودند در حالی که امت‌های غیرمختون سراسر عالم را شامل می‌شد. بدین ترتیب تبلیغات گسترده پولس آغاز شد و دستگاه تبلیغاتی دین مسیحیت فعال شد و پولس به اطراف و اکناف سفر کرد. گفتنی است که او با علم و آگاهی فراوانی که داشت توانست تبلیغات را به خوبی منسجم کند. اولاً، شخصاً به بسیاری از جاه‌سفر کرد و پیام مسیح را رساند؛ ثانیاً ارتباط خود را با سرزمین‌هایی که از آنها دیدن کرده بود قطع نکرد؛ ثالثاً به جاهایی که نمی‌توانست سفر کند نامه‌های زیادی نوشت؛ رابعاً هر جا که می‌رفت یا نامه می‌نوشت توصیه می‌کرد انجمن‌هایی تشکیل دهند که این انجمن‌ها در دوره‌های بعد به کلیسا تبدیل شد. به علاوه پولس با برداشتن انحصار تبلیغات مسیحیت از امت‌های مختون توانست جمع زیادی را به خود جلب کند و حتی گنهکاران را نیز به محافل دینی خود دعوت کرد.

البته جای این سؤال باقی است که آیا پولس همان عقاید عیسی را تبلیغ می‌کرد یا در پیام او دخالت کرده و اضافات و تحریفاتی را به وجود

روشن است که تحقیق انجام پذیرفته ولی از آن جاکه این مقدمه در ۱۹۹۹ نوشته شده فاقد اعلام نتایج است.

نویسندگان مقالات

چنانچه اشاره شد، کتاب به صورت مجموعه مقالات تنظیم شده است و نویسندگان با محوریت تبلیغات دینی مسیحیت در عصر روشنگری به بررسی موضوعات و عناوین گوناگون پرداخته‌اند. نویسندگان این مجموعه در یکی از مقدمات کتاب به اختصار چنین معرفی شده‌اند:

(۱) برین استنلی. استنلی ویراستار این مجموعه و مدیر طرح «جریان‌های دنیای مسیحیت» است. او آثار مختلفی در زمینه تبلیغات مسیحی به رشته تحریر درآورده است.

(۲) اندروف. والز کتابدار مجموعه‌های مراکز مطالعاتی مسیحیت در جهان غیر از مغرب زمین در کتابخانه دانشگاه ادینبورگ و استاد افتخاری دانشگاه است. او نیز آثار چندی در موضوع حاضر به نگارش درآورده است.

(۳) پنی کرسون^۷. استاد تاریخ در کالج مالورن^۸ در انگلستان است و آثاری در حوزه تبلیغات آغازین پروتستان در هند به نگارش درآورده است. خانم کرسون در سال ۱۹۸۸ دکتری خود را از دانشگاه لندن اخذ

آورده بود؟ اینها سوالاتی است که پژوهشگران و صاحب نظران برای پاسخگویی به آنها نظریه‌های بسیاری را مطرح ساخته‌اند که در اینجا مجال پرداختن به آنها نیست. فقط به این نکته قناعت می‌کنیم که دین تبلیغاتی مسیحیت به قدری با دین مسیحیت عیسوی متفاوت است که می‌توان مسیحیت پولسی را دینی غیر از مسیحیت عیسوی دانست.

در هر حال، روند تبلیغات مسیحیت ادامه یافت تا در دوره‌های بعد شکل بسیار منسجم و گسترده‌ای به خود گرفت. در عصر حاضر نیز دامنه تبلیغات مسیحیت با توجه به امکانات بسیار فراوان کلیسا هر روز در حال توسعه و گسترش است.

کتاب حاضر به بررسی وضع تبلیغات مسیحیت در عصر روشنگری پرداخته است. کتاب به صورت مجموعه مقالات نگاشته چندین فرد است و به سرپرستی برین استنلی^۱ چاپ و منتشر شده است و استنلی علاوه بر ویراستاری این مجموعه، مقاله اول را نیز نوشته است. برای آشنایی بیشتر با محتوای این کتاب بخش‌هایی از مقدمه و ویراستار را بازگو می‌کنیم:

این کتاب محصول طرح تبلیغات شناسی دینی آتلانتیک شمالی^۲ است. این طرح، اقدام مهم بین‌المللی در مرکز مطالعات دینی پیشرفته دانشکده الهیات دانشگاه کیمبریج است که به همت مؤسسات خیر خواه فیلادلفیا برگزار شده است. پروژه که در سال ۱۹۹۶ به منظور پیشبرد تحقیق و انتشار در سطح عالی آغاز شد به بررسی تأثیرات متقابل الهیات، نظریه، سیاست و عمل در جنبش تبلیغات دینی پروتستانی انگلیسی - آمریکایی در فاصله سال‌های ۱۷۴۰ تا ۱۹۶۸ می‌پردازد. این تحقیق، تبلیغات تمام مبلغان مسیحی آتلانتیک شمالی را در برمی‌گیرد که به سرتاسر عالم فرستاده شده بودند.

مقالات ارائه شده در کنفرانس‌ها یا سمینارهایی که در پروژه تبلیغات شناسی آتلانتیک شمالی (NAMP) در بریتانیا یا ایالات متحده در فاصله سال‌های ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۸ برگزار شده در این کتاب گردآوری شده است. بخش عمده آنها در زمان بازگشایی NAMP در دانشگاه کیمبریج در سپتامبر ۱۹۹۶ ارائه شده است. مجلدات بعدی در قالب سلسله مطالعاتی در تاریخ تبلیغات مسیحی در سطحی گسترده‌تر چاپ و منتشر خواهد شد.

NAMP از ژانویه ۱۹۹۹ فعالیت‌های مرحله دوم خود را تحت عنوان «جریان‌های دنیای مسیحیت» آغاز کرده است که به موضوع تغییر شکل مسیحیت در قرن بیستم به صورت دین جهانی واقعی می‌پردازد. پروژه جریان‌های دنیای مسیحیت (CWC) تا ۲۰۰۱ ادامه یافته است.^۳

نویسنده مقدمه کتاب برای آگاهی از نتایج این طرح، نشانی اینترنتی زیر را اعلام می‌کند:^۵

<http://www.divinity.Com.ac.uk/carts/cwc>

کرده است. عنوان پایان نامه وی «سربازان مسیح: انجیلی‌ها و هند در فاصله سال‌های ۱۸۳۳ - ۱۷۸۴» است.

۴) د. بروس هیند مارش^۴ استاد مؤسسه جیمز رام. هوستون و استادالهیات معنوی در کالج رجنت^۱، ونکوور، بریتیش کلمبیا در کانادا است. وی در سال ۱۹۹۳ از دانشگاه آکسفورد با دفاع از رساله‌ای در موضوع نیوتن دکتری گرفت.

۵) جین سامسون^{۱۱} استادیار تاریخ در دانشگاه آلبرت. آثار او در زمینه تاریخ سلطنت جزایر اقیانوس آرام است.

۶) داگلاس ماکس ول کشیش کلیسایی در اسکاتلند به نام کرک اُفیلد^{۱۲} در ادینبورگ است. او در سال ۱۹۹۵ دکتری خود را با رساله «الکساندر دوف و زمینه الهیاتی و فلسفی تبلیغات دینی در کلیوتا^{۱۳} تا سال ۱۸۴۰» اخذ کرد.

۷) ناتاشا ارلانک^{۱۴}. او سخنران مسائل تاریخی در دانشگاه رند آفریکانا^{۱۵} در ژوهانسبورگ است. وی دکتری تخصصی خود را از دانشگاه کیمبریج در سال ۱۹۹۹ با رساله «جنسیت و مسیحیت در میان آفریقاییان وابسته به مراکز تبلیغات دینی اسکاتلندی در ایگسوزلند^{۱۶} در قرن نوزدهم» اخذ کرد.

۸) دانیل دبلیو. هاردی. مدیر مرکز تحقیقات الهیاتی برینستون در نیوجرسی است. او پیشتر استاد الهیات دانشگاه دورهام بود.

نویسندگان کتاب حاضر مطالب ذیل را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند:

- ۱) «تبلیغات مسیحی و روشنگری: انقلاب»، نوشته برین استنلی.
- ۲) احیای تبلیغات دینی پروتستانی در قرن هجدهم در بستر اروپایی آن»، نوشته اندروف والز.
- ۳) «حاکمیت بریتانیا و بیداری وجدان انجیلی: ابهامات مؤسسات دینی و تساهل در فاصله سال‌های ۱۸۳۳ - ۱۶۹۸». نوشته پنی کرسون.

۴- «الگوهای گفتگو در تاریخ آغازین انجیلی و تجربه تبلیغات دینی آن سوی دریاها»، نوشته د. بروس هیند مارش.

۵) «نژادشناسی و الهیات: پیچیدگی‌های تبلیغات دینی قرن نوزدهم در اقیانوس آرام جنوبی»، نوشته جین سامسون.

۶) «تمدن یا مسیحیت؟ مباحثات مبلغان اسکاتلندی در باب روش‌های تبلیغات دینی»، نوشته ایان داگلاس ماکس ول.

۷) تمدن آفریقا: تبلیغات اسکاتلندی برای اکزوسا در سال‌های ۱۸۲۱ - ۱۸۴۴»، نوشته ناتاشا ارلانک.

۸) «مسیحیت و تمدن در اندیشه تبلیغات دینی انجیلی انگلیسی در فاصله سال‌های ۱۸۵۷ - ۱۷۹۲»، نوشته برین استنلی.

۹) «تصدیق ارتدکسی بر خوردهای مسیونری: چشم‌انداز الهیاتی»، نوشته دانیل دبلیو. هاردی.

- در پایان کتاب، در کتاب‌شناسی مفصلی منابع بسیاری در باب تبلیغات دینی معرفی شده است.
- پی‌نوشت‌ها:
- 1- Brian Stanley
 - 2- North Atlantic Missiology Project
 - 3- Currents in Christianity
 - 4- Stanley Brian christian Mission and The Englhtment uk, william B. Eerdmans Publishing Company, 2001, P.V.II.

۵- در مقدمه کتاب به جای کلمه com، واژه Cam آمده است.

- 6- Andrew F. Walls
- 7- Penny Carson
- 8- Malvern
- 9- D. Bruce Hindmarsh
- 10- Regent
- 11- Jane samson
- 12- kirk O'Field
- 13- Alexander Duffand The Theological and Philosophical Background to the General Assembly's Mission to 1840.
- 14- Natasha Erlank
- 15- Rand Africana
- 16- Christian Missions and the Enlightenment, P.X.

